

17. december 2008

Fondbådets generelle overvejelser og afvejn timer ved vurdering af væsentlighed i forbindelse med regnskabskontrol.

J.nr. 0059-0001

1. Indledning

Der har i forbindelse med Fondbådets arbejde med regnskabskontrol af de børsnoterede virksomheders årsrapporter mv. været efterspurgt en praksis for Rådets vurdering af væsentlighed. Årsagen hertil er, at vurderingen af væsentlighed er et konkret skøn, og at forskellige personer derfor kan have forskellige opfattelser af, hvad der er væsentligt. Fastlæggelsen af, hvad der er væsentligt, kræver derfor nogle retningslinjer med henblik på, at man kan opnå et mere ensartet niveau. Som følge heraf har Fondbådet udarbejdet et notat indeholdende Fondbådets overvejelser og afvejn timer ved vurdering af regnskabsmæssig væsentlighed i års- og delårsrapporter på overordnet niveau.

Sekretariat:
FINANSTILSYNET
Gl. Kongevej 74 A
1850 Frederiksberg C

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen
Kampmannsgade 1
1780 København V

Tlf. 33 30 77 00
Fax 33 30 77 99
CVR-nr. 10 15 08 17
eogs@eogs.dk

ØKONOMI- OG
ERHVERVS-MINISTERIET

Disse overvejelser og afvejn timer, der primært er udarbejdet til Fondbådets sekretariater til brug for regnskabskontrollen, skal ses som et supplement til den praksis, Fondbådet har lagt for, hvornår fejl i årsrapporter og delårsrapporter anses som værende væsentlige. Fondbådets afgørelser har indtil nu i stor udstrækning vedrørt indregnings- og målingsfejl. Sigtet med offentliggørelsen af nærværende notat er at give såvel regnskabsaflægger som regnskabsbruger indsigt i Fondbådets generelle overvejelser omkring vurdering af væsentlighed. Fondbådets afgørelser, der altid foretages ud fra en konkret vurdering og dermed alene danner praksis på området, kan findes på Rådets hjemmeside (www.fondsraadet.dk), som løbende opdateres.

De nævnte overvejelser og afvejn timer, der i sagens natur ikke er udtømmende, behandler væsentlighed i forbindelse med regnskabsaflæggelse og regnskabskontrol i en række sammenhænge eller "dimensioner", herunder:

- anvendte regnskabsregelsæt,
- regnskabsbestanddele,
- indregning, måling og klassifikation, samt
- oplysninger.

2. Generelt om væsentlighed

IFRS definerer væsentlighed på følgende måde (Framework (30)):

"Information is material if its omission or misstatement could influence the economic decisions of users taken on the basis of the financial state-

ments. Materiality depends on the size of the item or error judged in the particular circumstances of its omission or misstatement. Thus, materiality provides a threshold or cut-off point rather than being a primary qualitative characteristic which information must have if it is to be useful."

I den danske oversættelse er dette formuleret således:

"Information er væsentlig, hvis udeladelse heraf eller fejl heri kan have indflydelse på regnskabsbrugeres økonomiske beslutningstagen truffet på grundlag af årsregnskabet. Væsentligheden afhænger af størrelsen af posten eller fejlen, vurderet ud fra de specifikke forhold ved udeladelsen eller ved den fejlagtige oplysning. Derfor fungerer væsentlighedskriteriet som et niveau eller en grænse, snarere end som en primær kvalitativ egenskab, som oplysningen skal opfylde for at kunne være nyttig."

Regnskabsinformation er således væsentlig i henhold til IFRS's begrebsramme (Framework), såfremt udeladelser af eller fejl i den pågældende information ville kunne påvirke en regnskabsbrugers økonomiske beslutninger. Formuleringen "væsentligheden afhænger af størrelsen af posten eller fejlen, vurderet ud fra de specifikke forhold..." betyder, at væsentlighed i sidste ende altid må vurderes konkret ud fra de specifikke forhold i den enkelte sag.

Det fremgår endvidere af IFRS's framework, at væsentlighed er et underpunkt under det overordnede kvalitetskrav "relevans" og ikke et kvalitativt karakteristikon i sig selv. Regnskabsaflægger skal altså ikke vurdere, om et forhold er væsentligt for at tage det med, men kan kun undlade at medtage det, hvis det er uvæsentligt. Det fremgår endelig, at de faktiske forhold, som fejlen eller udeladelsen indgår i, er af central betydning for vurderingen af dens væsentlighed.

Det fremgår af IAS 1.7¹:

"Omissions or misstatements of items are material if they could, individually or collectively, influence the economic decisions that users make on the basis of the financial statements. Materiality depends on the size and nature of the omission or misstatement judged in the surrounding circumstances. The size or nature of the item, or a combination of both, could be the determining factor."

¹ I den ændring til IAS 1, der træder i kraft med virkning for regnskabsår, der starter på eller efter 1. januar 2009. Det er dog tilladt at anvende standarden tidligere. Definitionen svarer til definitionen i IAS 1.11 i den tidligere standard, bortset fra, at der i denne i første punktum stod "..decisions of users taken on the basis.." i stedet for "..decisions that users make on the basis..".

I den danske oversættelse er dette formuleret således:

"Udeladelser eller fejlagtige oplysninger vedrørende poster anses for væsentlige, hvis disse hver for sig eller tilsammen kan have indflydelse på regnskabsbrugeres økonomiske beslutninger truffet på grundlag af årsregnskabet. Væsentlighed afhænger af udeladelsens eller den fejlagtige oplysningens størrelse og art vurderet ud fra de forhold, der gør sig gældende. Postens art eller størrelse eller en kombination af begge kan være den afgørende faktor."

Man kan således ud fra ovenstående helt grundlæggende udlede, at der indgår mindst tre betydende faktorer ved fastsættelsen af væsentlighed:

- regnskabspostens/-oplysningens beløbsmæssige størrelse,
- regnskabspostens/-oplysningens art/karakter og
- de faktiske forhold, som fejlen eller udeladelsen indgår i.

Disse faktorer vil hver især have betydning ved vurderingen af, hvorvidt der er tale om en fejl eller ej, men den vægt, hvormed de enkelte faktorer indgår i vurderingen, vil være forskellig, alt efter hvilken type/kategori information der skal vurderes.²

I IAS 8 (8) siges om væsentlighed i relation til indregning og måling:

"IFRSs set out accounting policies that the IASB has concluded result in financial statements containing relevant and reliable information about the transactions, other events and conditions to which they apply. Those policies need not be applied when the effect of applying them is immaterial. However, it is inappropriate to make, or leave uncorrected, immaterial departures from IFRSs to achieve a particular presentation of an entity's financial position, financial performance or cash flows."

I den danske oversættelse er dette formuleret således:

"I IFRS-standarderne beskrives regnskabspraksis, som ifølge IASB medfører årsregnskaber, der indeholder relevant og pålidelig information om de transaktioner og andre begivenheder og forhold, de finder anvendelse på. Denne regnskabspraksis skal ikke nødvendigvis anvendes, når virkningen af anvendelsen vil være uvæsentlig. Det er imidlertid uhensigtsmæssigt at foretage eller undlade at korrigere uvæsentlige afvigelser fra IFRS-standarderne for at opnå en bestemt fremstilling af virksomhedens finansielle stilling, indtjening eller pengestrømme."

² Jf. eksempelvis også ICAEW, The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, *Guidance on Materiality in Financial Reporting by UK Entities, June 2008*.

Tilsvarende siger IAS 1 (31) om oplysningskrav:

"Applying the concept of materiality means that a specific disclosure requirement in a Standard or an Interpretation need not be satisfied if the information is not material" og i den danske oversættelse:

"Væsentlighedsbegrebet betyder, at et bestemt oplysningskrav i en standard eller et fortolkningsbidrag ikke nødvendigvis skal overholdes, hvis informationen ikke er væsentlig."

Generelt er krav i lovgivningen og regnskabsstandarderne udtryk for, at man fra lovgivers og standardsætters side har betragtet opfyldelse af de krævede indregnings- og målingskrav samt oplysningskrav som relevante for regnskabsbrugeren, medmindre de vedrører forhold, som er irrelevante eller uvæsentlige for en given udsteders årsrapport. Et note- eller præsentationskrav skal derfor følges, medmindre en udeladelse af oplysningen er uvæsentlig. Er opfyldelsen af kravet uvæsentligt for regnskabsbrugers økonomiske beslutningstagning, vil manglende opfyldelse af kravet være en lovlig fravigelse fra regnskabsreglerne i henhold til IFRS – eller med andre ord ikke en "fejl". Modsat, vil det være en fejl i regnskabet, såfremt et krav, der anses for væsentlig i henhold til frameworkets definition af væsentlighed, ikke efterleves, idet regnskabsbrugers økonomiske beslutningstagning vil kunne påvirkes heraf.

Selv om væsentlighed ikke er defineret eksplicit i årsregnskabsloven og lov om finansiel virksomhed, antages det, at væsentlighedsbegrebet i de to love i praksis svarer til det, IFRS anvender. Der er i ÅRL § 13, stk. 1, nr. 3 og Fil § 188, stk. 1, nr. 3 fastsat følgende:

"Alle relevante forhold skal indgå, medmindre de er ubetydelige (væsentlighed). Anses flere ubetydelige forhold tilsammen for at være betydelige, skal de dog indgå."

En tilsvarende antagelse gøres i en års- eller delårsrapport aflagt efter IFRS om, at forhold, der enkeltvis kan anses for uvæsentlige, tilsammen kan anses for væsentlige og dermed udgøre en fejl.

Udgangspunktet er således, at der ikke må være fejl eller udeladelser i et regnskab, men hvis en virksomhed kan sandsynliggøre, at fravigelsen er uvæsentlig og kan dokumentere en sådan sandsynliggørelse,³ kan virk-

³ En virksomhed vil således lettere kunne sandsynliggøre, at der er tale om en lovlig fravigelse ved undtagelse af indregning i balancen af for eksempel små anskaffelser,

somheden undlade at korrigere fravigelsen eller at supplere regnskabet med den udeladte information. Det er således ikke tilstrækkeligt at antage, at noget er uvæsentligt. Man skal kunne argumentere for det. IAS 8 (8) fastsætter dog samtidigt, at (i sig selv uvæsentlige) fejl ikke må lades ukorrigerede, hvis hensigten er at opnå en bestemt præsentation af virksomhedens økonomiske situation, resultat eller pengestrømme (en bevidst fejl). Dette er nærmere behandlet i afsnit 3.3.

Opmærksomheden henledes på, at Fondsrådet har valgt en terminologi, hvor det, der hidtil har været betegnet "væsentlige fejl", i dette notat og fremover er benævnt "fejl". Tilsvarende er "uvæsentlige fejl" benævnt "lovlige fravigelser".

Hvorvidt der er tale om en fejl, vil som nævnt indledningsvist altid bero på en konkret vurdering.

Er der tale om eventuelle individuelle fejl, foretages den konkrete vurdering som udgangspunkt ud fra regnskabspostens/oplysningens beløbsmæssige størrelse, art/karakter og de faktiske forhold, vægtet alt efter posten eller oplysningens formål jf. den valgte begrebsramme. Ved bedømmelsen af, om flere lovlige fravigelser tilsammen udgør en fejl, vurderes som udgangspunkt, hvorvidt den samlede effekt af fravigelserne, herunder påvirkning af bl.a. regnskabets udviklingsretning og styrke, kan have indflydelse på regnskabsbrugernes økonomiske beslutningstagen, truffet på grundlag af års- eller delårsrapporten.

I nærværende notat har Fondsrådet på baggrund af ovenstående opstillet nogle overordnede overvejelser og afvejninger, der vil blive udgangspunktet ved vurderingen af, om der er tale om fejl eller lovlige fravigelser i forbindelse med regnskabskontrolafgørelser, hvad enten disse træffes af Fondsrådet selv eller af Finanstilsynet eller Erhvervs- og Selskabsstyrelsen på Fondsrådets vegne.

3. Typer af fejl

Nedenfor behandles forskellige fejltyper og de forhold, der er af betydning for, om der er tale om lovlige fravigelser eller fejl. Følgende fejltyper behandles:

- anvendelse af forkert regelsæt (afsnit 3.1)
- manglende bestanddele i årsrapporten (afsnit 3.2)

hvis den kan vise, at der sker løbende udskiftning af f.eks. computere, end hvis de udskiftes i større "klumper".

- fejl vedrørende indregning, måling og klassifikation (afsnit 3.3)
- summen af lovlige fravigelser (afsnit 3.4)
- fejl og udeladelser vedr. oplysningskrav (afsnit 3.5-3.8)

3.1 Anvendelse af forkert regelsæt

Børsnoterede virksomheder skal aflægge regnskaber efter enten IFRS eller den danske regnskabsregulering, årsregnskabsloven eller lov om finansiel virksomhed – alt efter regnskabstype og virksomhedstype – kombineret med regnskabsbekendtgørelser. Hertil kommer, at virksomheder, der anvender IFRS, skal efterleve en række supplerende danske oplysningskrav, som er fastsat i de såkaldte IFRS-bekendtgørelser.

Hvis et selskab har udarbejdet sit regnskab efter et andet regelsæt end det, der er krav om at anvende, f.eks. anvendelse af årsregnskabsloven i stedet for IFRS, anses dette som en fejl.

Årsagen til dette er, at selve regnskabsregelsættet udgør en "kode", som betyder, at regnskabsbrugeren ved, hvad han/hun får (indregnings- og målingsregler af en bestemt beskaffenhed, så man f.eks. ved, hvorledes måling sker, samt adgang til nogle givne minimumsoplysninger). Hvis det anvendte regelsæt er et andet end det foreskrevne, stilles regnskabsbrugeren i en situation, hvor sammenligning mellem virksomheder vanskeliggøres, idet afkodningen er anderledes. Således vil anvendelsen af et dansk regelsæt i stedet for anvendelsen af IFRS normalt indebære, at der gives væsentligt færre oplysninger til regnskabsbrugeren eller måling af aktiver og forpligtelser kan være foretaget på et andet grundlag. Hertil kommer, at det ikke er muligt uden en betydelig indsats at finde ud af, om alle relevante oplysninger er givet eller evt. kan findes andetsteds i årsrapporten, end hvor man efter det krævede regnskabsregelsæt ved de er. Man mangler således sikkerhed for, at alt er med.

Selv om anvendelsen af et andet regelsæt er beskrevet i anvendt regnskabspraksis, vil anvendelsen af det forkerte regelsæt stadig blive anset som en fejl.

For at der er tale om en fejl, er det således ikke afgørende, om anvendelsen af det forkerte regelsæt fører til, at der indregnes eller måles væsentligt anderledes værdier i balancen eller resultatopgørelsen end efter det krævede regelsæt, ligesom det som udgangspunkt ikke er afgørende, om de krævede væsentlige oplysninger alligevel kan findes i årsrapporten. F.eks. kan væsentlige oplysninger, der skal stå i regnskabet, ikke flyttes til ledelsesberetningen. Dette skal også ses i lyset af, at ledelsesberetninger fra og med regnskabsåret 2009 ikke længere revideres.

3.2. Årsrapportens bestanddele

En årsrapport skal indeholde en række bestanddele, herunder sædvanligvis: Ledelsesberetning, balance, resultatopgørelse, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse, noter samt ledelsespåtegning og revisionspåtegning. En pengestrømsopgørelse er dog ikke et krav for de finansielle virksomheder, som følger det danske regelsæt.

Mangler én af disse krævede bestanddele, vil det betyde, at væsentlig information, jf. afsnit 2, ikke vil være tilgængelig for regnskabsbrugeren, og en sådan mangel vil derfor blive anset som en fejl.

3.3. Indregning, måling og klassifikation

Ved fejl vedrørende indregning og måling er det normalt uden betydning, om fejlen øger eller formindsker resultat og egenkapital. Baggrunden for dette er neutralitetsprincippet i såvel IFRS som i de danske regelsæt. Der skal altid udarbejdes et neutralt bedste skøn, ikke et forsigtigt skøn.

I denne sammenhæng spiller det også en rolle, om den faktiske trend f.eks. i resultatudviklingen ændres, dvs. ændres det billede, man får af virksomhedens udviklingsretning og -styrke, fordi eksempelvis fortegnet i resultatet bliver forkert, eller kommer et brud med en hidtidig trend ikke frem, kan selv beløbsmæssigt små fejl være væsentlige. Det fremgår således af IAS 8 (8), sidste pkt., som er behandlet i indledningen, og hvoraf det fremgår at: "However, it is inappropriate to make, or leave uncorrected, immaterial departures from IFRSs to achieve a particular presentation of an entity's financial position, financial performance or cash flows." I den danske oversættelse er dette formuleret således: " Det er imidlertid uhensigtsmæssigt at foretage eller undlade at korrigere uvæsentlige afvigelser fra IFRS-standarderne for at opnå en bestemt fremstilling af virksomhedens finansielle stilling, indtjening eller pengestrømme."

I tidligere regnskabsregulering, som snarere tilgodeså et kreditorhensyn end et investorhensyn, var der en tilbøjelighed til, at fejl, der formindskede resultat og egenkapital, var mere acceptable end fejl, der forøgede dem. Der er således stadig incitament i eksempelvis erstatningsretten, som gør, at kreditorhensynet kunne blive fremmet. En sådan hensyntagen ville imidlertid være i strid med kravet om et neutralt bedste skøn.

Det vil også blive anset som fejl, hvis der er tale om en forkert klassifikation af et væsentligt aktiv eller passiv i balancen. Ligeledes vil det blive anset som en fejl, hvis der er tale om en forkert præsentation, hvor f.eks. en væsentlig post flyttes længere ned i resultatopgørelsen for ikke at indgå i mellemsummer på et højere niveau. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, når indre værdis metode anvendes på associerede virksomheder, og der i resultatet af kapitalinteresser i associerede virksomheder alene indgår den forholdsmæssige andel af resultatet før skat, og den tilhørende skatteudgift er indregnet i årets skatteomkostning.

Anvendes en forkert betegnelse for en væsentlig resultatpost, f.eks. anvendelse af betegnelsen ekstraordinære udgifter eller ekstraordinære indtægter i et regnskab aflagt efter IFRS, vil dette tillige blive anset som en fejl. Endvidere vil det blive anset som en fejl, såfremt eksempelvis en agentvirksomhed indregner bruttoomsætningen i stedet for agentprovisionen i resultatposten "Nettoomsætning", når disse udgør væsentligt forskellige beløb.

Praksis for, hvad der anses som værende fejl i forbindelse med indregning og måling, er fastlagt gennem en række konkrete afgørelser truffet af Fondsrådet. Det skal i den forbindelse understreges, at Fondsrådet i en del af sine afgørelser har anfægtet skøn udøvet af virksomhedens ledelse, idet dette er en naturlig del af udøvelsen af regnskabskontrol, jf. forarbejderne til lovgivningen.

Fastlæggelsen af praksis gennem de trufne afgørelser har bl.a. været inspireret af FSR's "Notat vedrørende væsentlighed" fra august 1996.

Dette notat anses af FSR ikke længere for tidssvarende, idet der er udsendt en ny revisionsstandard RS 320 "Væsentlighed ved revision".

Som beskrevet har Fondsrådets praksis med hensyn til, hvilke poster væsentlighed skal måles op imod, og hvilke relative fejlstørrelser der anses for væsentlige, været inspireret af det tidligere udsendte notat. Praksis er dog ikke blevet fastlagt ved sammenvejning af nogle konkrete procent-satser, som i det omtalte notat er angivet som vejledende for fastsættelsen af regnskabets væsentlighedsniveau, men alene gennem konkrete afgørelser, hvor flere forhold har været afvejet og vurderet fra sag til sag, herunder den ovenfor omtalte trend. Fondsrådet har på denne baggrund vurderet, at vedtagelsen af den nye revisionsstandard RS 320 "Væsentlighed ved revision" ikke giver anledning til, at Fondsrådet ændrer den hidtidige praksis.

3.4. Summen af lovlige fravigelser

Ved vurderingen af, hvorvidt regnskabet er fejlbehæftet, skal der ikke alene ses på den enkelte fravigelse, men også på summen af fravigelser. En række fravigelser, der hver for sig kan betragtes som værende uvæsentlige, og som sådan kan anses som lovlige fravigelser, kan således godt tilsammen betyde, at regnskabet ud fra en samlet væsentlighedsvurdering er fejlbehæftet. Dette fremhæves også af RS 320 (12).

Ligeledes kan én fejl ikke modregnes i en anden fejl, selv om de har hver sit fortegn. Det er dog Fondsrådets praksis, at modregning af to modsatrettede indregnings- og målingsfravigelser vedrørende samme regnskabspost ikke vurderes at have betydning for den information, som udspringer af den enkelte regnskabslinje, og derfor ikke vurderes som en fejl. Man skal dog være opmærksom på, at sådanne fravigelser kan give anledning til fejl i specifikationsnoter, jf. afsnit 3.7.1.

3.5. Oplysningskrav

Selve medtagelsen af oplysningskrav i regnskabsstandarderne eller lovgivningen er udtryk for, at man fra standardsætters side som udgangspunkt har betragtet de krævede oplysninger som relevante for regnskabsbrugeren, medmindre de vedrører forhold, som er irrelevante eller uvæsentlige for en given udsteders årsrapport, jf. afsnit 2.

Ved fastlæggelse af et væsentlighedsniveau for oplysninger er det således nødvendigt at fastsætte nogle principper for, hvilke oplysninger der i en given årsrapport eller delårsrapport må anses som værende væsentlige eller uvæsentlige. Overordnet tager disse vurderingsprincipper jf. afsnit 2 udgangspunkt i en vægtet kombination af: Beløbsstørrelse, oplysningens art eller karakter og de faktiske forhold. Den kvantitative størrelse af en regnskabspost vil naturligvis have størst vægt ved vurdering af indregnings- og målingsfejl, men dette vil ikke nødvendigvis være tilfældet ved vurdering af mere kvalitative oplysningsfejl, da de ikke direkte påvirker hverken resultat eller egenkapital, men alligevel kan have stor betydning ved vurdering af eksempelvis regnskabsaflæggers finansielle situation eller andre forhold i virksomheden.

Med henblik på at operationalisere vurderingen af væsentlighed i relation til noteoplysninger har Fondsrådet valgt at inddele noterne i nedennævnte typer:

- anvendt regnskabspraksis
- forklarende noter, der relaterer sig til regnskabsposter
- forklarende noter, der giver en alternativ målingsmulighed

- risikonoter
- kontrolnoter.

Nedenfor er de enkelte notetyper gennemgået hver for sig.

3.6. Anvendt regnskabspraksis

Kravet om at beskrive anvendt regnskabspraksis skal ses i sammenhæng med, at der stilles krav om anvendelse af et bestemt regnskabsregelsæt eller bestemte regnskabsstandarder. Det er således nødvendigt for regnskabsbrugeren at vide, hvilken kodning/hvilke valgmuligheder der er anvendt ved regnskabsudarbejdelsen, da regnskabsbrugeren ellers ikke kan afkode informationen i regnskabet. Det er således ikke tilstrækkeligt blot at oplyse, hvilke regler der er fulgt eller blot gengive disse. Regnskabsbrugeren skal således vide, hvilke konkrete valg, regnskabsaflæggeren har truffet mellem forskellige alternative målingsmetoder, hvilke væsentlige forudsætninger der knytter sig til de konkrete målinger, og hvilke særlige usikkerheder der knytter sig til indregning og måling af væsentlige poster.

Hvis f.eks. en anvendt model er beskrevet forkert, og resultatet, man når frem til ved anvendelse af det beskrevne, er væsentlig forskelligt fra det indregnede beløb, vil dette blive anset som en fejl.

Udeladelse af væsentlige dele af eller hele denne note eller et væsentligt fejlbehæftet indhold heraf, må således på linje med anvendelsen af et forkert regnskabsregelsæt anses som en fejl.

3.7. Forklarende noter

3.7.1. Noter, der relaterer sig til regnskabsposter

En delgruppe af noterne i årsregnskabet udgøres af noter, der knytter sig til konkrete regnskabsposter, og derfor kunne kaldes forklarende noter⁴. Vurderingen af væsentlighed i denne type noter har som udgangspunkt sammenhæng med vurderingen af regnskabspostens væsentlighed. Det må således anses som en fejl at udelade krævede noter, der giver væsentlig yderligere information om en væsentlig regnskabspost. Dette gælder, hvad enten der er tale om en note, der fordeler et beløb på en række underposter, eller en note, der kvantitativt og/eller kvalitativt forklarer, hvorledes regnskabsposten er målt. Ligeledes vil fejl, der giver et misvisende billede af en væsentlig regnskabsposts underliggende sammensæt-

⁴ Eksempler på denne type noter er "anlægsnoter" eller specifikation af anden gæld.

ning, blive anset som værende væsentlige, f.eks. fordelingen af nedskrivninger på udlån stammende fra henholdsvis individuelle nedskrivninger og gruppevise nedskrivninger. Dette gælder også, hvis der er tale om noter, der indeholder væsentlige følsomhedsoplysninger.

Omvendt må udeladelse af en note relateret til en uvæsentlig post i regnskabet anses som uvæsentligt, i det omfang noten alene er af specificerende art. Dette kunne eksempelvis være tilfældet med hensyn til de krævede specificationskrav i forbindelse med en i balancen indregnet pensionsforpligtelse, der i sig selv såvel brutto som med fradrag af eventuelt tilknyttede pensionsaktiver er en uvæsentlig post i regnskabet,

Ved vurderingen af, hvorvidt en note, hvor det anses som en fejl at udelade den, indeholder fejlagtige oplysninger, vil der blive taget udgangspunkt i det samme væsentlighedsniveau som ved indregning og måling.

3.7.2. Noter, der giver en supplerende målingsinformation

Udeladelse af krævede noter, der giver regnskabsbrugeren en væsentlig supplerende målingsinformation, må, medmindre såvel det indregnede beløb som det i noten oplyste beløb er uvæsentligt, anses som en fejl.

F.eks. vil udeladelsen af en note, der oplyser dagsværdien af væsentlige finansielle instrumenter, der er indregnet til amortiseret kostpris, anses som en fejl, da den fratager regnskabsbrugeren den supplerende målingsinformation, som kravet afspejler.

Hvorvidt eksempelvis en banks noteoplysning om dagsværdien af en udlånsporfølje, der indregnes til amortiseret kostpris, indeholder en fejl, skal således vurderes på samme måde som indregnings- og målingsfejl.

3.7.3. Risikonoter

En række noter knytter sig ikke direkte til regnskabsposter, men er alligevel af stor betydning for en samlet vurdering af en udsteders regnskab. Der kan f.eks. være tale om en række risikoplysninger, herunder oplysninger om, hvorledes virksomheden styrer sine risici, og oplysninger om virksomhedsovertagelser eller -frasalg samt eventualforpligtelser.

Udeladelse af sådanne væsentlige risikonoter fratager regnskabsbrugeren en væsentlig information om virksomheden og forringer dermed muligheden for at forstå den øvrige finansielle information i årsrapporten. Hvor dette er tilfældet, må en sådan udeladelse, anses som en fejl. Det samme

gælder væsentlig fejlinformation eller mangelfuld information i sådanne noter.

Ved vurdering af væsentlighed for sådanne noter er der typisk en højere vægtning af oplysningens art eller karakter og de faktiske forhold, dvs. den kvalitative del af noten er en vigtig indikator.

3.8. Kontrolnoter

Noterne i årsregnskabet har forskellige formål i forhold til regnskabsbrugers informationsbehov. En yderligere delgruppe kunne således kaldes "kontrolnoter". Herved forstås noter med oplysningskrav, som stammer fra et ønske om, at aktionærerne og andre regnskabsbrugere skal kunne kontrollere dem, der leder virksomheden (stewardship) eller forestår revisionen. Kendetegnende for denne type noter er endvidere, at de beløbsmæssigt ofte er uvæsentlige i forhold til det generelle væsentlighedsniveau, som anvendes ved vurdering af eventuelle indregnings- og målingsfejl i eksempelvis resultatopgørelsen, jf. afsnit 3.3.

Væsentlighedsniveauet i forbindelse med vurdering af indregnings- og målingsfejl i denne type noter må således primært fastsættes i forhold til oplysningens art/karakter og de faktiske forhold, herunder formålet med noten, dvs. en kvalitativ vurdering. Da der er tale om en kvalitativ vurdering, vil de beløbsmæssige fravigelser i disse noter skulle vurderes i forhold til notens betydning for regnskabslæseren. Det følger naturligt heraf, at det beløbsmæssige væsentlighedsniveau for denne type noter vil være væsentligt lavere end det generelle væsentlighedsniveau. Selv mindre fravigelser i disse noter vil således kunne blive anset som en fejl.

Eksempler på sådanne kontrolnoter er noter om ledelseshonorering, herunder incitamentprogrammer, og oplysninger om revisionshonorarets størrelse og fordeling på forskellige opgavetyper samt oplysninger om ejerforhold og nærtstående parter.

Udeladelse af sådanne krævede kontrolnoter eller vildledende oplysninger i disse vurderet ud fra formålet med dem vil fratage regnskabsbrugere deres kontrolinstrument, og dette må betegnes som en fejl.